

Konarska, Barbara

Materiały do biografii Jakuba Malinowskiego

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 9/1, 53-73

1964

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Barbara Konarska

MATERIAŁY DO BIOGRAFII JAKUBA MALINOWSKIEGO

Jakub Malinowski urodził się 1 IX 1808 w Warszawie, gdzie ukończył szkołę średnią i studia wyższe, uzyskując w 1827 r. stopień magistra budownictwa i miernictwa. W tymże samym roku objął stanowisko wykładowcy powyższych przedmiotów w Marymonckim Instytucie Agromicznym; pracę tę przerwał mu jednak wybuch powstania listopadowego. W grudniu 1830 r. Malinowski wstąpił do wojska narodowego, przeszedł całą kampanię powstańczą i jako oficer 5 pułku strzelców pieszych w październiku 1831 r., wraz z korpusem Rybińskiego, przekroczył granicę Prus koło Brodnicy. Swoją emigracyjny żywot rozpoczął tułaczką poprzez Prusy, Belgię i Francję zmieniając często miejsca zamieszkania. W końcu 1834 r. osiadł w Paryżu, gdzie rozpoczął studia na Sorbonie, w Collège de France oraz w École des Beaux Arts. Jednakże warunki materialne zmusiły Malinowskiego wiosną 1837 r. do przerwania nauki, wyjazdu z Paryża i objęcia posady urzędnika wydziału dróg i mostów departamentu Côte d'Or. W dwa lata później porzucił karierę urzędniczą: poświęcił się pracy pedagogicznej i naukowej pozostając jej wierny do końca życia. W szkołach francuskich uczył języka niemieckiego i angielskiego, a później również i matematyki. Przedmioty te wykładał w wielu miasteczkach centralnej i południowej Francji, awansując z czasem na profesora wyższych klas szkół średnich. Pracy pedagogicznej nie przerwał mimo otrzymania emerytury w 1879 r., będąc czynny w tym zawodzie do ostatnich lat życia. Zmarł w końcu września 1897 r. w Cahors¹.

Malinowski odznaczał się wielostronnymi zainteresowaniami. Obok swych zajęć pedagogicznych zajmował się zagadnieniami z dziedziny językoznawstwa, chemii, przyrody, historii. Pisał wiersze, komedie i powieści, a jego artykuły ukazywały się w wielu lokalnych czasopismach i biuletynach towarzystw naukowych; wiele prac drukowanych wydał też w formie książek i broszur. Czynny był także jako organizator życia naukowego i społecznego² w miastach, w których mieszkał: był współtwórcą polskiego towarzystwa naukowego w Dijon, francuskiego w Semur, w Alès (obecna pisownia nazwy tego miasta: Alès) i w Cahors, członkiem Towarzystwa Literackiego Polskiego w Paryżu, członkiem korespondentem Towarzystwa Naukowego Krakowskiego, Akademii Nauk w Tuluzie, a w 1884 r. otrzymał palmy akademickie od rządu francuskiego w dowód uznania za zasługi na polu naukowym i literackim.

Mimo przyjęcia obywatelstwa francuskiego uważał się zawsze za

¹ „L'Alliance Republicaine du Lot“ z 25 IX 1897; „Bulletin Polonais“ 1897, nr 112, s. 278.

² M.in. starał się o utworzenie domu dla Polaków inwalidów koło Semur (Bibl. Czart. rkps 1348 ew., list z 3 V 1846).

Polaka i jak pisał w roku 1844 w liście do redaktora „Trzeciego Maja“: „... w tym wszystkim co robię nie mam nigdy na celu miłości własnej, ale dobro ludzkości w ogóle, a dobro naszej kochanej Polski w szczególności, tym widokom poświęcam wszelkie prace moje...“³.

W czasie powstania listopadowego należał Malinowski do Towarzystwa Patriotycznego⁴. W pierwszych latach na emigracji w czasie pobytu w Dijon był zwolennikiem Fouriera i razem z kilku Francuzami należał do miejscowego falansteru⁵. Później jednak opowiedział się za polityką Hotelu Lambert i nie tylko podpisał akt wydany przez monarchistów składających władzę w ręce ks. Adama Czartoryskiego, ale również werbował Polaków zamieszkałych w Semur i Dijon, aby i oni złożyli takie podpisy⁶. Z listów Malinowskiego dowiadujemy się, że otrzymanie posady profesora matematyki w Semur zawdzięczał m.in. poparciowi właśnie Czartoryskiego⁷. W spory i kłótnie emigrantów się nie angażował, uważając, że najwięcej pożytku przyniesie krajowi pisząc i urabiając w ten sposób opinię francuską dla sprawy polskiej. Celowi temu służyły wszystkie rodzaje piśmiennictwa uprawiane przez Malinowskiego. Artykułami publicystycznymi informował Francuzów o wydarzeniach współczesnych, o sytuacji w kraju, prześladowaniu przez Rosję, pracami zaś historycznymi zaznajamiał społeczeństwo francuskie z historią Polski. Zachęcony do szukania śladów polskości przez Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu robił poszukiwania w archiwach w Semur, Dijon, Mâcon, Cluny i Alais.

Do prac powstałych dzięki tym poszukiwaniom należą: *Une province de Cluny en Pologne, Jean XXII et la Pologne, Ambassade de Ladislas I duc de Pologne* i *Rozprawa o Kazimierzu Mnichu*, drukowana najpierw w języku francuskim w Mâcon, a w rok później w 1869 r. w „Rocznikach Towarzystwa Naukowego Krakowskiego“. Dzięki tej ostatniej pracy Malinowski został przyjęty na członka korespondenta Towarzystwa Naukowego w Krakowie⁸. W rozprawie tej Malinowski na podstawie dokumentu znalezionej w opactwie benedyktyńskim w Cluny stwierdzał prawdziwość tradycji podanej przez Długosza, że Kazimierz Odnowiciel przed objęciem władzy w Polsce otrzymał święcenia i przebywał jako

³ Bibl. Czart. rkps 1348 ew., list z 16 VI 1844.

⁴ Wł. Smoleński: *Towarzystwa Patriotyczne*. „Przegląd Historyczny“ 1909, t. 8, s. 98.

Mimo usilnych poszukiwań nie udało mi się autorytatywnie stwierdzić, czy Jakub Malinowski — emigrant jest tą samą postacią, o której pisze Hilary Meciszewski we fragmencie swojego pamiętnika pt. *Wizyta braci Malinowskich w Warszawie odbyta w Krakowie dnia 17 grudnia 1830 roku*, Kraków 1851, s. 65. Meciszewski opisuje przybycie do Krakowa rzekomych wysłanników Towarzystwa Patriotycznego, którzy chcieli wciągnąć Rzeczpospolitą Krakowską do powstania. Wyprawa zakończyła się niepowodzeniem, gdyż bracia Malinowscy zostali odstawieni do granicy Królestwa nie zdolawszy namówić młodzieży krakowskiej do wywołania powstania w mieście.

⁵ J. Gaumont: *Un republicain révolutionnaire romantique. A. Levy*. „Revue d'histoire économique et sociale“, 1931, s. 399—400.

⁶ Bibl. Czart. rkps 1348 ew., list z 23 VI 1844; „Trzeci Maj“ z 27 II 1845, s. 14.

⁷ Bibl. Czart. rkps 1348 ew., list z 22 I 1848.

⁸ J. Łepkowski przedstawił Malinowskiego na członka korespondenta Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Wniosek przyjęto jednołośnie (Arch. PAN, sygn. TNK(4) *Protokoły Posiedzeń*). W 1870 r. Namiestnictwo we Lwowie zatwierdziło wybór J. Malinowskiego na członka korespondenta Tow. Nauk. Krak. (Arch. PAN, sygn. TNK(45)).

mnich w Cluny. Nowsze badania historyczne wykazały jednak późniejsze pochodzenie dokumentu, na którym oparł się Malinowski i podważyły tradycję o mnichostwie Kazimierza. W sprawie tej wypowiedali się obszernie Stanisław Smolka, Tadeusz Wojciechowski, Stanisław Kętrzyński, a także historyk francuski Pierre David⁹. Każdy z nich różniąc się w swoich wywodach opowiadał się przeciw mnichostwu Kazimierza Odnowiciela.

Malinowski interesował się również dziejami regionów, które zamieszkiwał. Napisał i wydał następujące prace: *Histoire de l'ancienne université de Cahors*, *Les inondations du Lot*, *Monographie des bâtiments du lycée de Cahors*, *Notice sur les anciennes mosaïques trouvées à Cahors*, *Efemerydy historyczne prowincji Quercy* i *Historia monet w prowincji Quercy*, za którą to pracę otrzymał od Akademii w Tuluzie medal srebrny I klasy.

Liczne były prace Malinowskiego z zakresu gramatyki i dydaktyki. Niektóre z nich, jak: *Tableaux synoptiques de la grammaire allemande*, *Classification des verbes irréguliers anglais*, czy *Nowa metoda nauczania języków nowożytnych* miały po dwa wydania.

Dużym uznaniem cieszyły się również jego prace z zakresu geologii, a w szczególności praca o wydobywaniu węgla w departamencie Gard i o fosforanie wapnia, która to książka spotkała się z zainteresowaniem francuskiego ministra rolnictwa i szybko została wyczerpana. Na temat fosforanu wapnia wygłosił Malinowski dwa odczyty w Paryżu w czasie zjazdu prowincjonalnych towarzystw naukowych w 1872 r.

Cenną pracą Malinowskiego, choć nie drukowaną, jest bibliografia emigracji polskiej poprzedzona krótkim zarysem historii emigracji. Bibliografia ta zawiera spis książek i broszur, które ukazały się w druku w Francji w okresie 1832—1868 w języku polskim lub francuskim, a dotyczyły spraw polskich. Spis ten jest niekompletny, jak również formy zapisu pozostawiają wiele do życzenia, tym niemniej praca ta, robiona prawie na bieżąco przez człowieka współcześnie żyjącego, ma niewątpliwą wartość. Pięć zeszytów rękopisu tego spisu znajduje się w Bibliotece Polskiej w Paryżu. Część bibliografii obejmująca pozycje do 1848 r. wraz ze szkicem historycznym emigracji została zlitografowana i jej egzemplarze znajdują się w kilku bibliotekach, m.in. w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie¹⁰.

Opinie o Jakubie Malinowskim były pochlebne. Jeszcze za jego życia prasa polska na emigracji i w kraju, jak „Bulletin Polonais“, „Kurier Paryski“ czy „Goniec lwowski“, pisała o jego pracy naukowej i pedagogicznej, a także o uznaniu, jakim cieszył się we Francji. M.in. „Kurier Paryski“ podał opis wręczenia palm akademickich, a „Goniec“ obchód jubileuszu w Cahors¹¹.

Po śmierci Malinowskiego w gazecie cahorskiej ukazało się wspomnienie, w którym podkreślono jego inteligencję, pracowitość i poświęcenie

⁹ St. Smolka: *Tradycja o Kazimierzu Mnichu. Przyczynek do historiografii polskiej XIII w.* „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności“ t. 6, 1872, s. 323—353; T. Wojciechowski: *O Kazimierzu Mnichu*. Kraków 1881, s. 29; St. Kętrzyński: *Kazimierz Odnowiciel (1034—1058)*. „Rozpr. Wydz. Hist.-Filozof. Akad. Um.”, ser. II, t. 13, 1899, s. 295—373; P. David: *Casimir le Moine et Boleslas le Penitent*, Paris 1932, s. 36.

¹⁰ Bibl. Jag., rkps 1062, 3010.

¹¹ „Kurier Paryski“, 1884, nr 18, s. 4; „Goniec“ (Lwów), 1886, nr 14.

dla nauki¹². Nekrolog pióra W. Gasztowtta w „Biuletynie Polskim“ zawiera dokładny życiorys, w którym autor wymienił zasługi Malinowskiego dla sprawy polskiej¹³.

*

Notatki Jakuba Malinowskiego zatytułowane: *Krótki życiorys Jakuba Malinowskiego* oraz *Udział Jakuba Malinowskiego Warszawianina w pracach wydziału historycznego Towarzystwa Literackiego w Paryżu i inne jego prace historii dotyczące* zawierają zasadnicze wydarzenia z życia autora, z pominięciem przeżyć i wrażeń osobistych, oraz obszerny wykaz prac naukowych i literackich, z podaniem okoliczności, w jakich te prace powstawały. Rękopis ten złożony został przez samego Malinowskiego w Bibliotece Polskiej w Paryżu wraz z innymi papierami, bibliografią i historią emigracji¹⁴. Są to dwa zeszyty, z których jeden zawiera *Krótki życiorys...* doprowadzony do 1886 r., drugi — *Udział J. Malinowskiego... w pracach wydziału historycznego...* opatrzony jest na końcu datą 18 V 1883. Niemniej jednak cały tekst posiada wiele wstawek dotyczących wydarzeń do 1891 r., pisanych ręką samego autora. Niekiedy nie zaznaczono, gdzie należy wstawić dopisek, dlatego też, aby zachować logiczną ciągłość życiorysu zmieniłam kilkakrotnie miejsca wstawek lub przeniosłam je do przypisów, ewentualnie usuwając w ogóle w wypadku powtórzeń. Przypisy autora oznaczałam literami, objaśnienia zaś własne oznaczałam cyframi arabskimi. W adnotacjach starałam się podać dane biograficzne dla wszystkich osób występujących w pamiętniku pomijając nazwiska ludzi powszechnie znanych. Nie udało mi się jednak ustalić tych danych dla niektórych Francuzów, wymienionych przez Malinowskiego.

Rękopis życiorysu Jakuba Malinowskiego czytałam będąc w Paryżu, a do druku przygotowałam go z mikrofilmu sporządzonego dzięki uprzejmości pracowników Biblioteki Polskiej.

Wykaz prac drukowanych Malinowskiego podałam w miarę możliwości według obecnych norm bibliograficznych, opuszczając komentarze autora. Osobno wydzieliłam prace, które znalazłam w bibliotekach polskich lub których dane bibliograficzne są przytoczone w drukowanych artykułach i wykazach bibliograficznych. Prace podane tylko przez samego autora, a nie sprawdzone, zgrupowałam osobno.

KRÓTKI ŻYCIORYS JAKUBA MALINOWSKIEGO

Urodziłem się w Warszawie dnia 1 września 1808 roku z Franciszka Malinowskiego, sekretarza prefektury warszawskiej z Podlasia i Józefy z Ryteńskich małżonki jego^a.

Miałem tylko jednego brata rodzonego Norberta Malinowskiego, który służył w artylerii w czasie wojny 1831 r. Potem mieszkał na wsi u naszej matki, wydał

¹² „L'Alliance Republicaine du Lot“, z 25 IX 1897.

¹³ „Bulletin Polonais“, 1897, nr 112, s. 278.

¹⁴ Informacje podane przez dr Irenę Gałęzowską, pracownika Biblioteki Polskiej w Paryżu.

^a Ojciec Jakuba Malinowskiego, Franciszek Malinowski, urodzony we wsi Malinowo na Podlasiu umarł w Warszawie dnia 20 listopada 1829-go roku. Był on w końcu swego życia naczelnikiem sekcji skarbowej w komisji województwa Mazo-

działo o heraldyce w Warszawie i kilka innych prac historycznych i umarł w kraju około 1840 r.

Co do mnie byłem w szkołach księży pijarów w Warszawie przy ulicy Długiej. Później chodziłem przez lat trzy na budownictwo w Uniwersytecie Warszawskim pod dziekanem Feliksem Bentkowskim¹, a później do nowo utworzonej Szkoły Politechnicznej pod dyrekcją znakomitego Kajetana Garbińskiego².

Otrzymałem stopień magistra budownictwa i miernictwa ze stopniem celującym z matematyki i geometrii wykreślnej dnia 5 maja 1827. Zostałem mianowany przez Ministra Spraw Wewnętrznych profesorem budownictwa i miernictwa w Instytucie Agronomicznym w Marymoncie pod Warszawą dnia 28 sierpnia 1827 roku.

1829. Zdaję szczęśliwie egzamin na budowniczego i na geometrę przed Komisją egzaminacyjną województwa Mazowieckiego dnia 24 sierpnia 1829 roku ... ze szczególnym dla kraju użytkowaniem.

Urząd profesora w Instytucie Agronomicznym sprawowałem aż do rewolucji 29 listopada 1830 roku. Po rewolucji w miesiącu grudniu wszedłem do wojska narodowego.

1831. Zostałem mianowany przez Reg(im)entarsza Małachowskiego³ podporucznikiem w drugim pułku piechoty mazowieckiej, który potem wziął numer 20 piechoty liniowej. W miesiącu maju 1831 zostałem mianowany członkiem Sądu Wojennego Województwa Mazowieckiego z przeznaczeniem do Sztabu Miasta Warszawy przy pułkowniku Ludwiku Kamieńskim⁴ vice gubernatorze tej stolicy. W końcu kampanii — to jest po wzięciu Warszawy zostałem przeznaczony do 5 pułku strzelców pieszych (Dzieci Warszawy). Po wejściu do Prus korpusu Naczelnego Wodza Rybińskiego⁵ pod Brodnicą udałem się z Bydgoszczy do Francji, gdzie przybyłem przez Strasburg w pierwszych dniach 1832 roku.

1832. Byłem potem jakiś czas w Metz a następnie w Belgii w Brukselli, w Liège i w lecie opuściłem Belgię i udałem [się] z innymi rodakami do zakładu polskiego w Besançon. Mieszkałem naprzód w tym mieście, potem w Saliny a następnie w Dôle, skąd wyruszyłem piechotą do Dijon, niby idąc do Paryża, w styczniu 1833. Ale stan zdrowia nie pozwolił mi kończyć tej podróży. Zostałem przyjęty do szpitala wojskowego, gdzie zostawałem do lata.

1833. Z Dijon zostałem wysłany do Tuluzy przez doktorów szpitala wojskowego, w którym leżałem przez 5 miesięcy a odbywając drogę piechotą powoli, przybyłem dopiero w końcu lipca 1833. We wrześniu opuściłem Tuluzę i na wezwanie generała Bema udałem się do miasta la Rochelle, gdzie się miała formować

wieckiego. Żył lat 63 (sześćdziesiąt trzy). Zostawił dwóch synów z małżonki swojej Józefiny de domo Rytelska, z którą był rozwiedziony w roku 1816 czy 1817-tym. Drugi syn Franciszka, Norbert Malinowski, chodził na prawo w Uniwersytecie Warszawskim, gdy wybuchła rewolucja 29 list. 1830. Potem służył w artylerii polskiej pieszej w czasie kampanii 1831. Był wziętym do niewoli na szanach Woli przy trupie generała Sowińskiego. Później mieszkał w Kozłowie pod Paryszewem u matki swojej i dawał czasami lekcje prywatne w Warszawie. Umarł w roku 1842-gim. Wydał dzieło o heraldyce.

¹ Feliks Bentkowski (1781—1852), od 1818 r. profesor historii powszechnej na Uniwersytecie Warszawskim. Od 1821 r. do 1831 r. dziekan wydziału sztuk i nauk.

² Kajetan Garbiński (1796—1847), matematyk, prof. Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1826 r. dyrektor szkoły przygotowawczej do instytutu politechnicznego.

³ Kazimierz Małachowski (1765—1845), generał.

⁴ Chodził niewątpliwie o Ludwika Kamińskiego (1786—1867), literata, żołnierza napoleońskiego, który w 1831 r. wstąpił ponownie do wojska.

⁵ Maciej Rybiński (1784—1874), generał.

legia polska do Portugalii. Gdy ta formacja nie przyszła do skutku, odesłani zostaliśmy do departamentu du Gers. W tym departamencie mieszkałem naprzód w Auch, później w Lombes, a następnie w l'Île en Jourdain, skąd we wrześniu 1834 udałem się do Paryża, prawie ciągle piechotą.

1834. Przybyłem do Paryża w końcu roku 1834 i zostałem w tej stolicy przez cały rok 1835 i 1836. Przez te lata mego pobytu w Paryżu uczęszczałem na kursa w Sorbonie i w Collège de France. Na wezwanie generała Bema propagowałem metodę mnemoniczną pana kapitana Jąźwińskiego⁶, a złożony trzy egzamina zostałem zanominowany na ucznia architektury w królewskiej szkole Sztuk Pięknych (École des Beaux Arts).

1837. Na wiosnę roku 1837 widząc, że nowy minister Spraw Wewnętrznych pan Gasparin⁷ zaczął zmniejszać subsydia emigrantów i zagroził skasowaniem dodatku franków 25, które pobierali przez dwa lata ci wszyscy, którzy chodzili do szkół specjalnych w Paryżu, podałem prośbę do Generalnego Dyrektora Dróg i Mostów o posadę konduktora⁸, którą otrzymałem od departamentu de la Côte d'Or dnia 5 maja tegoż roku (1837).

Przybywszy do Dijon z moją nominacją wszedłem do służby Dróg i Mostów pod zwierzchnictwem pana Henryka Darcy, inżyniera, który później nabył wielkiej sławy w swoim fachu i umarł, jak mi się zdaje, w roku 1861-szym, będąc inspektorem generalnym w korpusie Dróg i Mostów.

W roku 1837 w miesiącu lipcu pojechałem z moim inżynierem panem Darcy do małego miasteczka zwanego Saint-Jean-de-Losne, które leży nad rzeką Saoną — tam objąłem zarząd nad robotami bulwarku (*un quai sur les deux rives de la Saône*). Za powrotem do Dijon zostałem przyjęty jako *Bachelier ès lettres*⁹ d. 27 stycznia 1838 r.

1838. Cały rok 1838 przepędziłem w tymże miasteczku dyrygując mymi robotami.

1839. W roku 1839 ożeniłem się w tymże miasteczku^b dnia 6 lutego a widząc, że jako konduktor Dróg i Mostów nie miałem podług ówczesnych praw dostąpić stopnia inżyniera dałem moją dymisję w Dyrekcji Dróg i Mostów a mając już stopień *de Bachelier ès lettres* otrzymałem z łatwością dnia 19 sierpnia tegoż samego roku (1839) nominację na profesora języka angielskiego i niemieckiego w Collège miasteczka Semur (*Chef-lieu d'Arrondissement du dep. de la Côte d'Or*).

1839. Objąłem moje obowiązki nauczycielskie w Collegium miasta Semur wykładając język angielski i niemiecki od klasy IV do najwyższej. W parę lat potem zacny pan Martin pryncypał tej szkoły powierzył mi nauczycielstwo miernictwa i rysunków linearnych, a zaś po jego odjeździe na pryncypała do Collège w Albi

⁶ Antoni Jąźwiński, dr filozofii Uniwersytetu Wileńskiego, emigrant po 1831 r. Wynalazca metody pamięciowego uczenia się.

⁷ Adrien Etienne Pierre Gasparin (1783—1862), Minister Spraw Wewnętrznych.

⁸ Konduktor (*conducteur des ponts et chaussées*) jest to urzędnik robót publicznych, nie posiadający tytułu inżyniera.

⁹ *Bachelier ès lettres* — tytuł otrzymywany po ukończeniu szkoły średniej, po zdaniu specjalnych egzaminów, wymagany przy wpisie na niektóre wyższe uczelnie oraz uprawniający do uczenia w szkołach. *Bachelier ès sciences* otrzymywało się po zdaniu egzaminu o szerszym zakresie wiadomości niż przy otrzymaniu tytułu *Bachelier ès lettres*.

^b Malinowski poślubił w Saint-Jean-de-Losne (Côte d'Or) 6 lutego 1839 pannę Franciszkę Cornillon, córkę jednego obywatela z tegoż miasta, z którą do dziś dnia żyje od lat 47. Pani Malinowska umarła nagle w Cahors 13 września 1887-go roku. Odtąd Jakub Malinowski żyje jako wdowiec w Cahors a dziś w roku 1891 ma lat 83.

w końcu 1847 otrzymałem zastępstwo a następnie nominację na profesora matematyki i fizyki w Collège de Semur (4 stycznia 1848 r.).

W czasie mego profesorstwa w Collegium w Semur otrzymałem stopień *de Bachelier ès sciences*¹⁰ od fakultetu w Dijon dnia 16 lipca 1840 r. Dnia 25 sierpnia 1843-go roku otrzymałem stopień licencjata¹¹ nauk przyrodzonych (*avec une mention toute particulière*).

Przemieszkalem w tym miasteczku Semur lat trzynaście. Miałem tam w rozmaitych czasach dobre lekcje prywatne, dawałem konferencje publiczne w gmachu dawnego trybunału i przy pomocy moich przyjaciół utworzyłem małe towarzystwo naukowe, które do dziś (d)nia istnieje (początek roku 1886) pod tytułem: *Société des Sciences Naturelles et Historiques* i wydaje swoje biuletyny.

1852. Dnia 7 lutego 1852-go roku zostałem mianowanym profesorem języka niemieckiego w liceum cesarskim w Dijon. Tamże w końcu tegoż samego roku dodano mi oprócz niemczyzny obowiązki profesora adiunkta nauk przyrodzonych.

W czasie mego mieszkania w Dijon ktoś bez mojej wiedzy kazał wylitografować mój spis bibliografii emigracji polskiej w Krakowie bez mego pozwolenia (s!). Dowiedziałem się o tym z listu pisanego do mnie przez dyrektora Biblioteki Polskiej w Paryżu Bronisław[a] Zaleski[ego]¹², gdym go zapytał, które z moich dzieł znajdują się w Bibliotece du Quai d'Orleans w maju 1878 roku.

1853. W roku 1853 we wrześniu mianowany zostałem profesorem adiunktem tychże samych nauk w liceum cesarskim w Angers, alem tego miejsca nie przyjął, wolać zostać w Dijon jako profesor języka niemieckiego i zostałem przy tej posadzie do roku 1865, to jest przez lat 13. Oprócz obowiązków tego urzędowania doskonaliłem się w językach starożytnych i wydałem znaczną część gramatyki niemieckiej w tablicach synoptycznych i katalog słów niemieckich w porównaniu ze słowami innych języków c.

1865. W roku 1865, 12 października mianowany zostałem profesorem języka niemieckiego w liceum cesarskim w Mâcon. Wprawdzie ten zakład był mniejszy jak liceum w Dijon, ale zato służba była lżejsza, a i była nadzieja znakomitego awansu, gdyż w owym czasie formowano w Cluny pod Mâcon szkołę normalną¹³ *pour l'enseignement special*, w której spodziewałem się otrzymać katedrę języków żyjących, zachowując moje miejsce w Mâcon. Ale rzeczy poszły inaczej, wszelako nie żałuję dwóch lat spędzonych w Mâcon, bo w czasie mego pobytu w tym mieście napisałem moją rozprawę o pobycie naszego króla Kazimierza I jako mnicha w opactwie cluniackim i o klasztorach benedyktynów cluniackich w Polsce w XI wieku d.

¹⁰ Zob. przypis 9.

¹¹ Odpowiednik stopnia magistra.

¹² Bronisław Zaleski (1820—1880), dyrektor Biblioteki Polskiej oraz sekretarz i bibliotekarz Tow. Historyczno-Literackiego w Paryżu.

^c Mieszkając w Dijon kazałem wydrukować tytuł: *Travaux litteraires et scientifiques de M. Jacques Malinowski in 4°* i wkładałem w tę okładkę następujące prace moje: 1) O Lafontaine, 2) wiersze łacińskie o Horacym, 3) wiersz łaciński o Sabaudii (o przyłączeniu Sabaudii do Francji została wydrukowana kosztem księcia Adama Czartoryskiego w Paryżu w roku 1860), 4) ... *des nouveaux chemins de fer en Russie*. Tę ostatnią wypracowałem z Hieronimem Gougolla winem.

Mieszkając w Dijon wydałem tabelę geologiczną dep. de la Côte d'Or, niektóre części gramatyki niemieckiej, *Racines allemandes comparées aux racines des autres langues*.

¹³ *École normale* odpowiada naszemu liceum pedagogicznemu, *école normale supérieure* — wyższej szkole pedagogicznej.

^d Rozprawy te zostały wydrukowane w Mâcon po francusku kosztem Akademii tegoż miasta a później toż samo było wydrukowane w Krakowie po polsku.

1867. W roku 1867 zostałem mianowany w Collège Spécial d'Alais w departamencie du Gard, jako profesor historii naturalnej i zarazem języków żyjących — dnia 14 października 1867 roku. Przepędziłem tam bardzo czynnie dwa lata. Urządziłem tam dosyć znaczny gabinet historii naturalnej należący do tego Collegium. Dopomogłem w tym mieście do utworzenia towarzystwa naukowego miejscowego, które się wkrótce pięknie rozwinęło i które ciągle istnieje i swoje biuletyny wydaje, w których figurują niektóre moje prace. Wydałem w Alais moją pracę o początku i rozwoju kopalni węgla kamiennego w okolicach Alais.

Akademia w Nîmes, równie jak i Akademia w mieście Aix w Prowansji¹⁴ i Towarzystwo Cesarskie Rolnictwa i Sztuk Użytecznych w Lyonie¹⁵ mianowały mnie swoim korespondentem.

1870. W roku 1870 na wiośnię po oddaleniu się sławnego Ministra Oświecenia pana Wiktora Duruy¹⁶, obawiając się o dalszy los Collegium miasta Alais, które było uorganizowane przez tego ministra jako zakład *de l'enseignement special* żądałem miejsca w jakimś liceum. Stosownie do tego mego życzenia mianowany zostałem profesorem języków żyjących w Cahors, gdzie wykładałem język niemiecki i angielski (nominacja 27 kwietnia 1870 r.).

W Cahors zaraz po skończonej wojnie zajmowałem się ważną kwestią naukową o fosforanie rodzimym wapnia, którego wielkie pokłady zostały właśnie na ten czas odkryte w departamencie du Lot i w innych departamentach sąsiednich.

1872. W roku 1872 z przyjaciółmi moimi sformowałem towarzystwo uczone pod tytułem: *Société des Études Scientifiques, littéraires et artistiques*, które ciągle istnieje i wydało już 10 tomów swego biuletynu, w których znajdują się rozmaite moje prace a mianowicie: *Historia dawnego uniwersytetu w Cahors*, który sławny papież Jan XXII urodzony w tymże mieście w 1331 r. założył. Pracę tę wykonałem z kolaboracją mego przyjaciela pana Józefa Baudela, który wtedy był profesorem klasy III w liceum cahorskim. Co zaś do mego dzieła o fosforanie wapnia, wyszło ono w 1873 roku z drukarni pana A. Laytou in 8° z figurami. Miałem około 200 subskryptorów a minister Agrikultury wziął sto egzemplarzy, za które mi przysłał 500 franków po 5 franków egzemplarz, a minister Robót Publicznych 25 egzemplarzy, które zapłacił w teje samej cenie. Dzieło to moje jest zupełnie wyczerpane, a na nieszczęście nie miałem funduszu ani pomocy do wydania nowej edycji.

Od roku 1870 do roku 1878 pełniłem moje obowiązki jako profesor języka angielskiego i niemieckiego. W tym przeciągu czasu pomagałem bezpłatnie do zrobienia katalogu biblioteki publicznej i sam prawie starałem się urządzić Archiwum Miejskie, niezmiernie zaniedbane za co nawet nie otrzymałem żadnego wynagrodzenia. Oprócz tego wykładałem kursa publiczne języka niemieckiego w 1872 r. Jeden bezpłatny w sali radnej ratuszowej, drugi w koszarach dla oficerów, za który przez nich byłem zapłacony. Wreszcie w roku 1872 dnia 3 kwietnia miałem w Sorbonie paryskiej dwie konferencje o fosforanie wapnia w czasie kongresu rocznego towarzystw naukowych prowincjonalnych pod prezydencją ministra Oświecenia pana Jules Simon¹⁷.

Wkrótce potem sformowane zostało towarzystwo naukowe i literackie w Cahors pod prezydencją pana Leona Valery, znakomitego poety.

¹⁴ Oficjalna nazwa Akademii w Aix-en-Provence brzmi: Académie des Sciences, Agriculture, Arts et Belles Lettres d'Aix.

¹⁵ Oficjalna nazwa Towarzystwa: La Société d'Agriculture d'Histoire Naturelle et des Arts Utiles.

¹⁶ Victor Duruy (1811—1894), historyk, minister oświaty w latach 1863—1869.

¹⁷ Jules Simon (1814—1896), filozof i polityk, minister oświaty w rządzie obrony narodowej i rządzie Thiersa. Członek Akademii Francuskiej.

1878. Wreszcie w miesiącu wrześniu 1878 roku otrzymałem zawiadomienie, że jestem przypuszczonym do złożenia moich dowodów jako mający prawo do emerytury. Złożyłem te dowody w końcu 1878 r. i otrzymałem moją pensję emerytalną w maju 1879 — 1724 franków rocznie.

1879. Tegoż samego roku (1879) dnia 8 czerwca Akademia Tuluzka (Académie des Sciences, Inscriptions et Belles Lettres) przyznała mi medal srebrny pierwszej klasy za moją pracę numizmatyczną przedstawioną w rękopisie (*Histoire monétaire de la province du Quercy*).

1880. Na nowy rok 1880 zostałem mianowany członkiem komisji egzaminacyjnej nauczycieli i nauczycielek w departamencie du Lot. Tegoż samego roku w miesiącu wrześniu na wezwanie pana Aleksandra Jaille, wielkiego fabrykanta sztucznych nawozów w Agen (dep. du Lot et Garonne) objąłem miejsce w jego biurze za zapłatą 100 franków miesięcznie. Powróciwszy z Agen do Cahors w październiku dla uregulowania moich interesów pozostałem na nowo w tej mojej dawnej rezydencji, bo dyrektor Collegium (*de l'enseignement libre*) zwanego des Petits Carmes ofiarował mi katedrę języka niemieckiego z pensją 1000 fr. rocznie^e.

1881. Rok 1881 cały przepędziłem w Cahors dając ciągle lekcje języka niemieckiego a nawet i hiszpańskiego po wakacjach 1881 r. w Collège des Petits Carmes.

1882. Rok 1882 przepędziłem także w Cahors sprawując funkcje dyrektora Towarzystwa Naukowego założonego przeze mnie z moimi przyjaciółmi pod tytułem: Société des Études Littéraires, Scientifiques et Artistiques du Lot.

1883. W roku 1883 będąc ciągle profesorem języka niemieckiego w Collège des Petits Carmes zostałem mianowanym dnia 15 stycznia członkiem korespondentem associé akademii tuluzkiej des Sciences, Inscriptions et Belles Lettres^f.

1884. 14 lipca 1884 będąc ciągle profesorem języka niemieckiego au Collège des Petits Carmes zostałem mianowany *Officier d'Academie par M. Fallières*¹⁸ *Ministre de l'Instruction Publique et des Beaux Arts* g.

1885. W początku 1885 r. uproszony zostałem przez naczelników du Collège des Petits Carmes do objęcia obowiązków profesora języka angielskiego po śmierci ojca Emiliana, który posiadał od dawna tę katedrę. Tego roku wydałem klasyfikację słów nieforemnych angielskich i otrzymałem w miesiącu lipcu *un diplôme*

^e W końcu roku 1880 należałem do wydawnictwa dzieła ważnego, pod tytułem: *Dictionnaire des Commences du Lot* z kolegami moimi z Towarzystwa des Études panami Louis Combarien, Combès August et A. Sorcos employé des postes. *La partie géologique de cette publication est entièrement de moi.*

^f En 1883 j'ai pris part au *Félibrige* [*Félibrige* — szkoła literacka utworzona w Prowansji dla utrzymania dialektów prowansalskich] de Cahors et dans l'*Echo de ce Félibrige publié dans cette ville par la maison A. Layton se trouve ma notice intitulée: «Comparaison de l'école Meister-Saenger en Allemagne avec celle des Félibres en France avec l'épigraphe». „La langue qui produit des poètes comme Jasmin n'est pas une langue morte“* (Charles Nodier).

¹⁸ Armand Fallières (1841—1931), minister oświaty w latach 1883—1885, prezydent republiki w latach 1906—1913. Malinowski otrzymał od niego odznaczenie *les palmes d'officier d'Academie*.

^g 1884, „*L'annuaire des Musées cantonaux*“ publié par Mr Edmond Groult de Lisieux (Calvados) a donné la description du Musée Départemental de Cahors par M. Malinowski 89 pages.

[Brak tekstu] ... List pisany z Cahors przez Malinowskiego z opisem inauguracji posągu Leona Gambetty w Cahors dnia 14 kwietnia 1884 w „Gazecie Warszawskiej“ nr 97 z 28 kwietnia 1884 i w numerze 98 z 29 kwietnia tegoż roku.

de mérite à l'exposition scolaire de Toulouse za moją broszurę o nauczaniu języków żyjących, której drugą edycję wydałem w końcu roku poprzedzającego 1884^h.

W roku 1885 w miesiącu wrześniu dałem panu Cares inspektorowi Akademii w Cahors notę o dolmenach départementu du Lot, które nowo zaliczone zostały do monumentów historycznych Francji. Rozprawa ta była umieszczona w *Bulletin Pédagogique du département du Lot et le Journal de ce département dirigé par Mr Louis Laytou [qui] donna ce travail dans le numero du 20 et du 22 octobre de cette année*. W końcu roku 1885 *la „Revue du Sud-Ouest“, organe de l'Académie Jasmin à Agen* pod główną redakcją pana Charles Ratier umieścił w numerze 12 [na] stro[nie] 275 mój romansik pod tytułem: *Le raseur du roi — golarz królewski, Cette revue s'imprimait chez Guillot à Agen*.

1886. W początku roku bieżącego daję jeszcze mimo wieku lat 78 lekcje języka angielskiego *au Collège des Petits Carmes* i umieszczam różne rozprawy i artykuły w biuletynie *de la Société des Études du Lot*, w „*Journal des Sciences Naturelles de Bordeaux*“ i w niektórych dziennikach wychodzących w Cahors.

1886. Dnia 4 października na pierwszym posiedzeniu po wakacjach towarzystwo nasze *des Études du Lot* instalowało w sali posiedzeń swoich na ratuszu miasta Cahors biust Jakuba Malinowskiego jako fundatora swego. Z tej okazji wiele wierszy po francusku i w narzeczu tej prowincji (*patois du Quercy*) było złożonych i jeden z nich umieszczony pod biustem. Biust ten jest dziełem młodego pana Delperrier, ucznia Szkoły Sztuk Pięknych paryskiej.

UDZIAŁ JAKUBA MALINOWSKIEGO, WARSZAWIANINA, W PRACACH
WYDZIAŁU HISTORYCZNEGO TOWARZYSTWA LITERACKIEGO POLSKIEGO W PARYŻU
I INNE JEGO PRACE HISTORII POLSKIEJ DOTYCZĄCE

Dnia 8 sierpnia 1846 roku mianowany zostałem członkiem korespondentem wydziału historycznego podług listu J.O. Księcia Adama Czartoryskiego z tejże daty.

Sprawozdanie z prac tegoż wydziału z tegoż samego roku tak o mnie mówi: „Pan Jakub Malinowski, profesor języków żyjących w Semur (Côte d'Or) gorliwie zaczął wspierać zamiary wydziału; przysłał wypis dzieł ściągających się do Polski i znajdujących się w bibliotekach w Semur i w Dijon. Dał wiadomość o stowarzyszeniu bibliotecznym Polaków w Dijon, ofiarował wydziałowi różne przez siebie uskutecznione wypisy i wykrył ślad pobytu w Polsce truwera Guillaume de Mechaut z królem cypryjskim (Piotrem I)ⁱ w czasie słynnego zjazdu mo-

^h 1877 *Première Édition. Nouvelle méthode de l'enseignement des langues vivantes par mr J. Malinowski licencié és sciences, professeur des langues vivantes au lycée de Cahors. Brochure in 8° de 24 pages imprimée à Cahors chez J. G. Plantade. A la fin se trouve une page lithographiée contenant les principes de la signologie de mr Marie principal honoraire (la signologie a pour but de faciliter la prononciation des mots français et de ceux des langues vivantes et principalement de l'anglais).*

ⁱ Zrobiłem to odkrycie literackie a raczej historyczne przypadkiem. W roku 1841 w ziemi pisałem dla Akademii des Inscriptions et Belles Lettres w Paryżu w odpowiedzi na konkurs ogłoszony, historię królów cypryjskich z rodziny francuskiej Lusignan. Gdy przyszedł do Piotra I-go znalazłem, że ten monarcha w podróżach swoich miał nadwornego truwera czyli poetę, który opisywał wierszem wszystkie kraje w których ów król przebywał. Jest w XX tomie pamiętników Akademii des Inscriptions et Belles Lettres p. 399 i 415 wyciąg z tego opisu podróży i wzmianka o rękopiśmie, które owe podróże zawiera. Nie będąc w Paryżu naówczas rękopisu nie widziałem, tylko dałem wskazówkę onego panu K. Sienkiewiczowi.

narchów w Krakowie w 1363¹⁹. Sprawozdanie to jest zapewne pióra Karola Sienkiewicza¹⁹.

Na nieszczęście nie zachowałem kopii tych wszystkich wypisów i nie miałem nawet czasu zrobić listy kompletnej tego wszystkiego; co do Paryża rozmaitymi czasami przesałem. Wszelako mogę z pamięci i z niektórych notatek moich dać wyobrażenie o tych moich przesyłkach.

10. W Semur Côte d'Or (gdziem mieszkał od roku 1839 do 1852-go) przepisałem szczegóły o przejeździe naszego króla Jana Kazimierza przez to miasto, już po złożeniu korony, gdy był opatem świętego Germana w Paryżu. Oryginał tego aktu jest w archiwum miejskim w Semur, a zaś drugą kopię, oprócz tej którą posłałem do Paryża, mam jeszcze u siebie.

20. O stosunkach Stanisława Leszczyńskiego już jako księcia Lotaryngii z klasztorem w Alaise Sainte pod Semur, gdzie jest źródło wody cudownej, którą dawniej po krajach rozwożono i którą na dworze książęcym w Nancy pijano.

30. W roku 1847-mym przesałem do Paryża panu Sienkiewiczowi kopię relacji wierszem francuskim niejakiego kapitana Rebourceau, który wzięty w niewolę przez Moskali w roku 1812-tym uszedł szczęśliwie i przechowywany przez szlachtę polską w Litwie potajemnie do granicy odstawiony został. Rękopis ten własnoręcznie przepisałem z archiwum familijnego niejakiego pana Creusot, który był sekretarzem miasta Semur, a którego syn pan Feliks Creusot, wnuk owego kapitana Rebourceau żyje jeszcze i zapewne mieszka w Semur.

40. Będąc w Strasburgu w roku 1847-mym dał mi ktoś dokument bardzo ciekawy, napisany po polsku bardzo starannie, na pięknym papierze ze złożonymi brzegami. Była to, o ile sobie przypominam, mowa patriotyczna nie wiadomo przez kogo napisana, jak się zdaje do Rady Konfederatów zgromadzonej w Białej na granicy Rzeczypospolitej Polskiej i ówczesnego Cesarstwa Niemieckiego. Nie miałem czasu na przepisanie tego dokumentu, który do Paryża przesałem, albo też może gdzie zaginął.

50. Przepisałem także niektóre szczegóły o Polsce z jakiegoś starego dzieła włoskiego, była to misja nuncjusza papieskiego biskupa Contarini²⁰ do Moskwy w XV wieku, o ile sobie przypomnieć mogę. Wypis posłałem do Paryża. Kopii nie mam.

60. Przepisałem także o zbiorze prac uczniów liceów paryskich, które otrzymały wielką nagrodę (Grand prix) za panowania Napoleona I, mowę młodego Matusiewicz, syna ministra Księstwa Warszawskiego, który ten zaszczyt otrzymał w roku 1812-tym. Kopię tej mowy mam u siebie.

70. Mieszkając w Semur przez lat 13-cie miałem cierpliwość przejrzeć ogromny zbiór not niejakiego pana de St. Memin, który się składa z 180 voluminów. Znalazłem tam niektóre rzeczy ściągające się do Polski, niektóre w wycinkach drukowanych, inne ręką pisane. Mam te odpisy, ale w ogólności nie ma nic ważnego.

80. Mieszkając potem w Dijon, w roku 1852-gim czy też 1853-cim wynalazłem jeden dokument notarialny należący do historii Władysława Białego Piasta, księcia kujawskiego, który był mnichem w sławnym klasztorze cystersów pod Dijonem i którego grób znajduje się dotąd w kościele katedralnym tego miasta²¹. Doku-

¹⁹ Karol Sienkiewicz (1792—1860), sekretarz i bibliotekarz Adama Czartoryskiego. Jeden z założycieli Biblioteki Polskiej i sekretarz Tow. Historyczno-Literackiego w Paryżu.

²⁰ Chodzi prawdopodobnie o Ambrogio Contariniego, autora relacji z podróży (1487).

¹ Zadanie tej mowy było: *Taxiles ad Porum ut malit Alexandrum sibi amicum habere quam hostem.*

²¹ Władysław Biały, książę kujawski i gniewkowski, zmarł w 1388 r.

ment, o którym mowa, nie był znany panu Amanton²² akademikowi dijońskiemu, który umieścił w roku 1831-szym rozprawę o tymże Władysławie w rocznikach akademii, do której należał. Ale figuruje on w broszurze wydanej o tymże księciu przez przyjaciela mego pana Jana Bartkowskiego²³. Praca ta została wydrukowana przez Towarzystwo Literackie Polskie w Paryżu za panowania Napoleona III-go.

90. Później nieco przepisałem w bibliotece miasta Dijon rękopis z XVIII-go wieku, niejakiego pana de Monceaujean, oficera francuskiego, który był na wyprawie wysłanej przez Ludwika XV-go, króla francuskiego do Gdańska na pomoc królowi naszemu Stanisławowi Leszczyńskiemu. Wyprawa ta miała miejsce w 1734 r., składała się ona z dwóch pułków pod wodzą brygadiera de la Mothe, ale był tam także marquis de Plélo, ambasador francuski w Kopenhadze, który się do tej wyprawy przyłączył i w niejże zginął²⁴. Wyprawa zaś była wzięta w niewolę i do Petersburga zaprowadzona. Ale właśnie ta ostatnia część i opis dworu cesarzowej Anny oraz szczegóły o sławnym Bironie jej powierniku są najciekawszą częścią tego rękopismu. Rękopism ten przepisałem dwa razy i będąc w Paryżu w 1853 dałem jeden egzemplarz Bibliotece Polskiej a drugi panu Leonardowi Chodźce²⁵. Ten ostatni był z kartą okolic Gdańska. Odpisu tego pamiątnika nie mam, ale oryginał zapewne znajduje się dotąd dobrze zachowany w Bibliotece Publicznej miasta Dijon.

100. Zostawszy przeniesionym w 1865 r. z Dijon do Mâcon zająłem się usilnie poszukiwaniem rzeczy polskich w tym mieście i w Cluny, które stamtąd niedaleko leży. W Mâcon w archiwach miejskich znalazłem krótką wzmiankę o przejeździe przez to miasto Katarzyny de Medicis, gdy ona z Paryża jechała na spotkanie syna swego Henryka Walezjusza, który z Polski wracał do swojej ojczyzny przez Włochy i Lyon. Mam odpis tego przejazdu, który mi posłużył za tekst małego romansu historycznego, który dotąd ani po francusku ani po polsku drukiem ogłoszony nie został.

110. W miasteczku Cluny, do którego w onym czasie jeździłem, robiłem ciągle poszukiwania w Bibliotece Miejskiej, która dawniej była biblioteką sławnego opactwa benedyktynów. Naprzód przekonałem[się], że żaden z roczników i żadna kronika tego zakonu z XI-go lub XII-go wieku nie zawierają żadnej wzmianki o pobycie w Cluny za młodu naszego Króla Kazimierza I. Ale jeden Francuz uczony pan Chavot, adwokat, wskazał mi nieznaną dokument w rękopiśmie mnicha benedyktyńskiego Polaka Mikołaja Nasona (zapewne po polsku Nosa) z początku XV-go wieku, który wyraźnie mówi o mnichostwie młodego króla polskiego i o początkowej fundacji klasztorów benedyktyńskich w Polsce. To odkrycie i pilny egzamin wszystkich dokumentów cluniackich dozwoliły mi wypracować dwie rozprawy, które Akademia Makoncka, której jestem członkiem korespondentem, w swoich rocznikach wydrukowała pod następującymi tytułami: 1) *Casimir I-er roi de Pologne au monastère de Cluny. Étude historique du XI. siècle. Imprimé à Mâcon in 8°, 1868, pages 59* z tablicą genealogiczną. Wyciąg z „Annales de l'Académie de Mâcon“. 2) *Monastères des Benedictins Clunistes en Pologne, in 8°, 1868, 59* stron. Jest to także wyciąg z „Annales de l'Académie de Mâcon“. Broszury te moje przesałem do Biblioteki Polskiej w Paryżu, ale zrobiwszy sto-

²² Claude Nicolas Amanton (1760—1835), publicysta i biograf. Od 1813 r. prezes Akademii w Dijon. Redaktor „Journal de Dijon et de la Côte d'Or“.

²³ Jan Bartkowski (1811—1893), uczestnik powstania listopadowego, emigrant, nauczyciel języków nowożytnych w szkołach średnich francuskich i angielskich.

²⁴ Robert de Plélo (1699—1734), dyplomata francuski, zmarły w Gdańsku.

²⁵ Leonard Chodźko (1800—1871), historyk, od 1822 r. przebywał poza granicami Polski.

sunki z panem hrabią Aleksandrem Przeździeckim²⁶ posłałem mu rękopism mojej rozprawy o Kazimierzu Mnichu po polsku. Rękopism ten wydrukowany został w „Rocznikach Towarzystwa Naukowego Krakowskiego“, które mnie swoim członkiem korespondentem mianowało.

W onym czasie zwróciłem uwagę pana Aleksandra Przeździeckiego na manuskrypt znajdujący się w Paryżu, w którym były ślady o pobycie truvera francuskiego Guillaume de Machaut w Polsce i na Litwie za czasów panowania u nas Kazimierza W-go. Tenże pan Przeździecki kazał porobić wypisy z onego manuskryptu i ogłosił je drukiem ze swymi uwagami, ale tej publikacji wcale nie widziałem, bo pan hrabia Aleksander Przeździecki wkrótce potem umarł.

12°. Mieszkając w mieście Alais (departament du Gard) w latach 1868 i 1869-tych nie miałem sposobności robienia żadnych poszukiwań dotyczących historii polskiej, ale postanowiłem przetłumaczyć z polskiego na francuskie głównejsze rozprawy pana hrabiego Aleksandra Przeździeckiego, które mają związek z historią francuską, jako to: 1) Historia poselstwa naszego Władysława Hermana do opactwa S-go Idziego przy ujściu Rodanu (*Abbaye de Saint Gilles des Boucheries*), 2) Historia pielgrzymki Bolesława Krzywoustego do tegoż opactwa^k.

Odjeżdżając z Alais do Cahors na wiosnę 1870 r. zostawiłem te dwie rozprawy przyjacielowi memu panu Charvet Gratien, *Agent voyer d'arrondissement*²⁷, który był zarazem bibliotekarzem Towarzystwa Naukowego, które w roku 1867-mym z mymi przyjaciółmi w tymże mieście założyłem. Ponieważ te dwie rozprawy dotyczą się historii miasteczka Saint Gilles, które także leży w tym samym departamencie du Gard, mogłem mieć nadzieję, że te prace moje czy prędzej czy później drukiem ogłoszone zostaną. Jakoż w istocie prace te moje zamieszczone zostały w „Biuletynie de la Societé Scientifique et Littéraire d'Alais“ w roku 1881.

13°. Poprzednio jeszcze to jest w 1869 r., mieszkając jeszcze w Alais pisałem do Akademii w Aix-en-Provence i przesałem jej dosyć obszerną rozprawę o Ryszardzie księżnie z rodu Piastów hrabinie Prowanckiej a córce naszego Władysława Spluwacza²⁸. Rzecz ta jest wypracowana podług dzieła pana hrabiego Aleksandra Przeździeckiego, ale jest znacznie zwiększona mymi uwagami i rozmaitymi dodatkami. Akademia w Aix odebrała łaskawie moją pracę i mianowała mnie swoim korespondentem tegoż samego roku (1869), ale nie wiem czy ta moja rozprawa w jej rocznikach wydrukowaną została. Na wszelki wypadek mam onej kopię u siebie.

14°. W tymże samym roku (1869) pisałem do Akademii Stanisławowskiej w Nancy rozprawę o Ludmille księżnej polskiej córce naszego Mieczysława Starego a żonie jednego z książąt Lotaryngii. Rzecz także wypracowana podług jednej rozprawy hrabiego Aleksandra Przeździeckiego, ale powiększona mymi dodatkami i uwagami. Akademia Stanisławowska mianowała mnie także swoim korespondentem, ale rozprawy dotąd nie wydrukowała — dlaczego? nie wiem.

15°. Na koniec mieszkając w mieście Cahors i widząc, że niektórzy historycy miejscowi a zwłaszcza uczony Cathala Coture^l wspominają o tym, że sławny

²⁶ Aleksander Przeździecki (1814—1871), historyk i wydawca źródeł.

^k *L'Ambassade de Ladislaw I, duc de Pologne à l'Abbaye de Saint Gilles et le pèlerinage de son fils Boleslas III au tombeau de ce Saint. Étude Historique de la fin du XI-e et du commencement du XII-e siècle.*

²⁷ *Agent voyer* — urzędnik nadzorujący budowę i utrzymanie dróg gminnych, dziś — tytuł inżyniera służby drogowej.

²⁸ Władysław Odonic, ks. Wielkopolski, syn Ottona, wnuk Mieszka Starego, zmarł w 1239 r.

^l *Histoire Politique, Ecclesiastique et Littéraire du Quercy, par Mr de Cathala Coture, avocat en parlement, in 8°, 3 volumes a Montauban chez Pierre Thomas Cazamea, libraire juré, Place de la Paroisse, 1785, avec approbation et privilège du roi.*

papież Jan XXII rodem z Cahors dopomógł naszemu Władysławowi Łokietkowi do przywrócenia tytułu królewskiego w Polsce, napisałem rozprawę o tej rzeczy pod tytułem: *Jean XXII et la Pologne*, która to rozprawa wydrukowana została w biuletynach naszego Towarzystwa Naukowego cadurceńskiego. („Bulletin de la Société des Études Scientifiques, Littéraires et Artistiques du Lot“. Tome I page 251, osiem stron i pół. Année 1874).

Wynika z tego wszystkiego, że od 1846 r. do dziś dnia pracowałem ciągle i pracuję jeszcze nad dziejami ojczystymi a zwłaszcza nad rzeczami, które się tyczą najdawniejszych stosunków między Polską a Francją, a które oba narody obchodzić powinny.

Obok tego w wielu poezjach moich, dotąd jeszcze nie wydanych, które się w moich tekstach znajdują, starałem się przechować niektóre pamiątki narodowe, a mianowicie w śpiewach narodowych: o generale Kniaziewiczzu, o generale Bemie, o Zawiszy, o Joachimie Lelewelu itd. Do tego rzędu należą także poemat o Ryszardzie i śpiew Lissowczyków, które niedawno do Paryża przesałem, pierwszy do naszego Towarzystwa Literackiego, drugi zaś do redakcji „Kuriera Polskiego“ w Paryżu.

Na koniec dodać mogę, że mieszkając czy w Dijon, czy w Mâcon, czy na koniec teraz w Cahors starałem się robić ciągle stosunki z wydawcami dzienników politycznych miejscowych, a to głównie w celu, aby w ich dziennikach o sprawie polskiej jak można najczęściej mówić, kiedy się tylko jaka okoliczność zdarza, a to celem, aby pokazać z jednej strony istniejące prawa Polski do wolności, niepodległości i dobrobytu, jak również, aby wykazać z drugiej strony zamiary zaborcze Rosji, która wyraźnie dąży do opanowania Carogrodu i wyniesienia się nad wszystkie inne mocarstwa europejskie, jak to się widzi dziś z programu koronacji w Moskwie, na którą car zwołuje wszystkich królów lub ich następców tronu, jak niegdyś wielcy chanowie mongołów mieli zwyczaj zwoływać wszystkich pomniejszych chanów na uroczystość swojej inauguracji.

Cahors, dnia 18 maja 1883-go.

Jakub Malinowski

BIBLIOGRAFIA PRAC DRUKOWANYCH JAKUBA MALINOWSKIEGO

1826

1. *Porównanie starożytnych z nowożytnymi w niektórych względach.* — „Dziennik Warszawski“, t. 6, 1826, s. 174—176.

1829

2. *Jeszcze o Koperniku z powodu mowy Humboldta (Art. nadesłany).* — „Gazeta Polska“, 1829, nr 1, s. 21—22.

1833

3. *Calcul chinois ou méthode pour faire les opérations d'arithmétique sans emploi des chiffres écrits.* Dôle 1833.
4. *L'Exilé de la Pologne, recueil de Contes et de Morceaux littéraires originaux et traduits du polonais.* Dijon 1833, ss. 113. Wyd. Jakub Malinowski, Stanisław Heinisz, Napoleon Kraczak. [Malinowski był autorem wielu opowiadań].

1834

5. *Stanislas ou le lancier de l'île d'Elbe. Nouvelle Polonoise par deux officiers polonais réfugiés.* Toulouse 1834, ss. X, 134.

1844

6. Rec.: *Dzieło Margrabiego Custina „O Rosji“. Tajemnice rosyjskie.* — „Trzeci Maj“ z 6 VII 1844, ss. 133—134.

1845

7. *Dzieci Szamyla Beja czyli dwaj bracia Kondratyńscy. Romans tegoczesny.* — „Trzeci Maj“ 1845, s. 11—13, 19—22, 23—25, 39—41, 43—46, 67—71, 83—86, 95—98, 111—113, 123—126, 139—141, 167—168, 171—173, 175—176, 179—180; 1846, s. 321—322, 325—328, 345—346, 361—363, 373—375, 377—379, 403—405; 1847, s. 415—417, 419, 421, 447—449.

1847

8. *Discours prononcé à la distribution des prix du collège de Semur le 27 août 1847.* Semur [1847], ss. 8.

1850

9. *Rapport présenté au nom de la commission des irrigations du comité d'agriculture de la ville de Semur.* Dijon 1850.

1853

10. *Coup d'oeil général sur les progrès des chemins de fer dans le courant de l'année 1852.* Dijon 1853, ss. 8. Extrait de „l'Elu du Peuple“, 7 i 9 II 1853.
 11. *Essai d'une classification rationnelle mnémonique des verbes irréguliers allemands.* Dijon 1853.
 12. *Souvenirs de la première excursion des étudiants dijonnais au Havre dans les journées des 14, 15 et 16 mai 1853 sous la direction de M. le Dr Laval.* Dijon 1853, ss. 16. Extrait de „l'Union bourguignonne“ 18 V 1855.
 13. *Tableau géologique de département de la Côte d'Or.* Dijon 1853.

1858

14. *Guide de voyageur à Dijon et dans les environs.* Dijon 1858.
 15. *Nouvelle méthode pour apprendre les racines allemandes. Première partie. Verbes.* Dijon [1858], ss. 25.

1860

16. *Essais littéraires et scientifiques.* Dijon 1860, ss. 4, 16, 4.
 17. *Essai de vers latins. Quintus Horatius Flaccus mortem Publii Virgilii Maronis deflet.* Dijon [1860], ss. n.l.b. 4.
 18. *In Sabaudiam sua sponte cum imperio Gallico junctam summis auspiciis Napoleonis III Caesaris Augusti anno domini 1860.* Paris 1860, ss. 4.
 19. *Oratio ad Euripidem militis Atheniensis unius ex illis quorum captivitas apud Siculos carminibus Euripideis mitigata est.* Dijon [1860], ss. 7.

1862

20. *Tableaux synoptiques de la grammaire allemande. Déclinaisons des substantifs.* Dijon [1862], k.n.l.b. 1, 4. Wyd. I w 1855 r.

1868

21. *Casimir I Roi de Pologne, Moine de Cluny au XI-e siècle. Étude historique.* Mâcon 1868, ss. 59 tabl. 1. „Annales de l'Académie de Mâcon“, 1868. Toż w jęz. polskim. „Roczniki Towarzystwa Naukowego Krakowskiego“, t. 17, 1869 i odbitka, Kraków 1869, ss. 99.

22. *Essai historique sur l'origine et le développement progressif de l'exploitation du charbon de terre dans le bassin houiller du Gard*. Alais 1868. Edition 2 — Revue et augmentée, Paris 1869, ss. 62, mapa 1. Edition 3, Alais 1869, ss. 64.
23. *Projet de l'établissement des comptoirs minéralogiques à Alais*. Alais 1868, ss. 15.

1869

24. *Le docteur J. J. Poulet d'Anduze, sa vie et ses oeuvres*. — „Bulletin de la Société Scientifique d'Alais”, 1869.
25. *Une province de Cluny en Pologne ou la description de six abbayes de cet ordre qui existaient au moyen âge dans ce royaume. Mémoire faisant suite à celui de „Casimir I roi de Pologne et moine de Cluny vers le milieu du XI siècle”*. Mâcon 1869, ss. 47.

1870

26. *L'abbé Jean Louis Giraud-Soulavie de Largentière... ses oeuvres et sa carrière scientifique, littéraire et politique*. Alais 1870, ss. 31. Extrait du „Bulletin de la Société des Sciences Naturelles et Historiques de l'Ardèche“, nr 5. [Faktycznie praca ta została wydrukowana w 1883 r. w Cahors].

1873

27. *Traité spécial des phosphates de chaux natifs en général et principalement l'étude des gisements de cette matière, qui ont été nouvellement découverts dans le Quercy*. Paris 1873, ss. 222. [Prospekt tej pracy]: Paris 1872, ss. 15.

1874

28. *Jean XXII et la Pologne. Étude historique du XIV-e siècle lue à la séance du 27 avril 1874 de la Société des Études littéraires scientifiques et artistiques du Lot*. Cahors 1874, ss. 12. Extrait de „Bulletin de la Société des Études... du Lot”, t. 1, 1874.

1877

29. *Nouvelle méthode de l'enseignement des langues vivantes*. Cahors 1877, ss. 24. Edition 2, Cahors 1884, ss. 16.

1880

30. *Petit guide du voyageur et du touriste dans Cahors et ses environs*. Cahors 1880, ss. 62.

1881

31. *Nowe Dziady czyli rewia umarłych pod Warszawą w 51-szą rocznicę 29-go listopada 1881 roku*. „Kurier Paryski“, 1881, nr 6, s. 2—3.

1882

32. *Nowe Dziady na rok 1882-gi*. „Kurier Paryski“, 1882, nr 30, s. 2; 1883, nr 49, s. 5—6.
33. *Quelques frédaines de l'estudiantina de l'ancienne Université de Cahors*, Cahors 1882, ss. 12.
Toż w dzienniku „Le Républicain du Lot“, 1885.
34. *Studenckie psie figle. Powiastki z pierwszej ćwierci XIX wieku*. — „Dziennik dla wszystkich”. Lwów 1882, nry 20, 21, 23, 27.

1883

35. *Tłumaczenie wierszem śpiewu sławnego Jaśmina poety gaskońskiego pt. „Ptaki podróżne czyli Polacy we Francji” napisanego w Agen w 1833 r.* — „Kurier Paryski“, 1883, nr 49, s. 8.
36. *Tłumaczenie sonetu pana Ferdynanda de Larousilhe z Cahors.* — „Kurier Paryski“, 1883, nr 53, s. 5.

1884

37. *Korespondencja z Cahors, 3 II 1884.* „Kurier Paryski“, 1884, nr 6, s. 6—7.
38. *Korespondencja z Cahors, 17 IV 1884.* „Gazeta Warszawska“, 1884, nry 97, 98.
39. *Vers authentiques de la reine Marie Stuart.* [Paris 1884], ss. 4. Extrait du „Bulletin de la Société des Études... du Lot”.
40. *Contre-courant polaire de l’Océan Atlantique.* — „Journal d’Histoire Naturelle de Bordeaux et du Sud-Ouest“, 31 III 1884.
41. *Les Turquoises,* „Journal d’Histoire Naturelle de Bordeaux et du Sud-Ouest“, 31 V 1884.

1885

42. *Nouvelle classification des verbes irréguliers anglais.* Cahors 1885, ss. 16.
43. *Quelques mots sur la tourbe en général.* „Journal d’Histoire Naturelle de Bordeaux et du Sud-Ouest“, nr 8 z 31 VIII 1885.
44. *Quelques mots sur l’enseignement des Sciences Naturelles dans les lycées et collèges de France.* „Journal d’Histoire Naturelle de Bordeaux et du Sud-Ouest“, nr 12 z 31 XII 1885.
45. *Sur les Dolmens du dép. du Lot à propos de la nouvelle classification des monuments historiques.* — „Le Journal du Lot“, 20 X 1885.

1886

46. *La tourbe et ses emplois.* „Cosmos” z 21 VI 1886.
Toż przedruk: „La Nature” z 7 VIII 1886.
47. *Rec.: Memorie della Vita et delle peregrinazioni del Fiorentino Filippo Marrei.* Lugano 1845. — „Bulletin Polonais“ 1886, nr 23, s. 27—28.

1888

48. *L’oiseau de Pallas, Sa nouvelle apparition en Europe.* „Bulletin Polonais” 1888, nr 39, s. 12—14.
Toż „Cosmos” z 1 IX 1888.
49. (Art. o sytuacji politycznej w Europie). — „Wolne Polskie Słowo” z 1 I 1888, s. 5.

1889

50. *Co rzadkie w świecie.* — „Goniec“, Lwów 1889, nr 39.
51. *Herb półkozica.* — „Goniec“, 1889, nr 41.
52. *Jak w lecie zmarznąć można.* — „Goniec“ 1889, nr 44.
53. *Trafila kosa na kamień.* — „Iskra“, Lwów 1889, nr 45.
54. *Chłop lekarzem.* — „Iskra“, 1889, nr 47.
55. *Matka Boska kasztelanka Czerska.* — „Iskra“, 1889, nr 49.
56. *Dlaczego potrzeba zachować nogi na starość.* — „Iskra“, 1889, nr 50.
57. *Gęsi o jednej nędzy.* — „Iskra“, 1889, nr 53.
58. *Dwóch Samsonów.* — „Iskra“, 1889, nr 55.
59. *Bez tyżki.* — „Iskra“, 1889, nr 56.

1892

60. *Émigration polonaise catholique dans les États Unis de l'Amérique du Nord.* — „Cosmos“, 20 II 1892.
Toż, fragmenty — „Bulletin Polonais“, 1892, nr 57, s. 126—128.
61. Rec.: *Bielowski: Les Tourbières et la tourbe.* Clermont Ferrand 1892. — „Bulletin Polonais“, 1892, nr 59, ss. 199.

1895

62. *Notes pour servir à l'histoire du Corps des Cadets de Varsovie fondé en 1766 par le Roi de Pologne Stanislas Auguste Poniatowski.* — „Bulletin Polonais“, 1895, nr 86, s. 199—202.

PRACE DRUKOWANE JAKUBA MALINOWSKIEGO ZESTAWIONE NA PODSTAWIE
JEGO NOTATEK A NIE SPRAWDZONE Z AUTOPSJI

1828

63. *Niektóre synonimy polskie.* — „Dziennik Warszawski“, 1828.
64. *Budowla, budynek i budowa.* — „Dziennik Warszawski“, 1828.

1845

65. [O systemie dróg żelaznych. O wielkich liniach podłużnych i poprzecznych w Europie.] — „Journal des Chemins de fer“. Paris 1845.

1851

66. *Discours prononcé le 27 août 1851 à la distribution des prix du Collège de Semur.*

1866

67. *Quelques mots sur Cluny.* „Le Progrès de Lyon“, 1866.
68. *Les chants nationaux, leur importance.* — „Le Progrès de Lyon“, 1866.
69. *La Nouvelle géographie de l'Allemagne après la fameuse bataille de Sadova.* — „Le Progrès de Lyon“, 1866.

1868

70. *Statistique minéralogique, géologique et paléontologique de l'arrondissement d'Alais.* „Annales de Congrès Scientifique de Montpellier“, 1868.

1870

71. [O potrzebie zorganizowania Szkoły politechnicznej w Tuluzie]. — „L'Émancipation“, Toulouse 1870.

1872

72. [O Koperniku]. — „Le Progrès de Toulouse“ z 9 IX 1872.

1875

73. *Les inondations du Lot.* — „Revue de l'Agenais“ z 31 X 1875.
74. *Notice sur les monnaies des évêques et des consuls de Cahors frappées sous la troisième race des rois de France.* — „Revue de l'Agenais“ z 30 V, 30 VI, 31 VII 1875.
75. *Guillaume Lacoste, historiographe du Quercy.* Cahors 1875.
76. [Ejemerydy z historii prowincji Quercy]. — „Currier du Lot“, 1877.

1877

77. *Rapport annuel des travaux de la Société des Études en 1876.* — „Bulletin de la Société des Études littéraires, scientifiques et artistiques du Lot“, [1877], t. 2.
78. *Discours prononcé à la séance publique de la Société des Études le 26 août 1877.* — „Bulletin de la Société des Études... du Lot“, [1877], t. 2.
79. *Histoire de l'ancienne Université de Cahors en collaboration de M. Baudel.* — „Bulletin de la Société des Études... du Lot“. [1877—1879], t. 2—4.

1878

80. *Monographie des bâtiments du Lycée de Cahors.* — „Bulletin de la Société des Études.. du Lot“, [1878], t. 3.

1879

81. *Ambassade de Ladislas I-er duc de Pologne à l'abbaye de St. Gilles.* — „Bulletin de la Société Scientifique d'Alais“, 1879.
82. [Powstanie w Egipcie. Wojny Anglików w Sudanie]. — „Le Réformateur du Lot“, 1879.
83. *Catalogue des matières scientifiques, historiques et littéraires contenues dans les 50 premiers volumes de „l'Annuaire du Lot“.* „Annuaire du Lot“, 1879.

1880

84. *Consoude herissée, plante fourragère.* „Bulletin de la Société des Études... du Lot“, [1880], t. 5.
85. *Dormunda, dame quercynoise, poète du XIII-e siècle.* — „Bulletin de la Société des Études.. du Lot“, [1880], t. 5.
86. *Prodrome de l'histoire monétaire du Quercy.* — „Bulletin de la Société des Études... du Lot“, [1880], t. 5.

1881

87. *Notice sur les anciennes mosaïques trouvées à Cahors.* „Annales du Congrès des Sociétés Savantes en 1881“.
88. *Note sur l'origine du mot Issaure.* — „Revue des Bibliophiles“, 1881.

1882

89. *Notice géologique du département du Lot.* — „Feuille des jeunes naturalistes“, Juin 1882.

1883

90. *Comparaison de l'école de Meister Saenger en Allemagne avec celle des félibres en France.* — „Echo du Félibrige de Cahors“ z 15 X 1883. Toż w „La Revue Provençale“, Marseille, 1885.

1884

91. *La description du Musée départemental de Cahors.* — „L'Annuaire des Musées cantonaux“, (Lisieux) 1884.

1885

92. *Le raseur du roi.* — „Revue du Sud-Quest d'Agen“, 1885, nr 12.
93. *Catalogue de toutes les notices insérées dans les dix premiers volumes du „Bulletin de la Société des Études du Lot“.* — „Bulletin de la Société des Études... du Lot“, 1885, t. 10. Odbitka, Cahors 1886.

1886

94. [Efemerydy historyczne prowincji Quercy]. — „Almanach annuaire pour 1886 et 1887”, Cahors 1886.
95. *De la tourbe et ses applications dans l'agriculture et dans l'industrie. Les tourbières du Département du Lot.* — „Journal de la Société d'Agriculture et de l'Industrie de Département du Lot”, 1886.
96. *Transcription et annotation de la chronique quercynoise du Sire Guyon de Malleville du XVI-e siècle.* 1886. [Praca wykonana przy współudziale F. Congardela. „Bulletin Polonais” 1885, nr 25, s. 27 podaje, że praca pt. *Esbats de Guyons de Malleville* była drukowana w „Bulletin de la Société des Études du Lot”].
- 97 [Bajki: *Kłosy, Właściciel Łuka, Dobrodziejstwa, Dzieci Orła, Robaczek Świętojański, Pijawka, Żmija*] — „Kalendarz ewangelicko-polski dla Mazur, Szląska i dla Kaszubów na rok zwyczajny 1886”, Toruń.

1888

98. [O wystawie powszechnej w Paryżu]. — „Journal de Sud-Ouest d'Agen” z 8 I 1888.

1889

99. [O starożytnościach miasta Cahors, broszura napisana przy współpracy p. Bergougnon], 1889.

1891

100. *La destruction des races animales dans les temps historiques.* — „Cosmos” z 8 VIII 1891.
101. [O ginącej w średniowieczu rasie zwierząt z rodziny turów i żubrów]. — „Cosmos” z 3 X 1891.
102. [O projekcie miasta podziemnego na wystawie powszechnej w Chicago]. — „Cosmos” z 21 XI 1891

1894

103. [Chemin de fer transsibérien]. — „Cosmos” z 10 III 1894.

МАТЕРИАЛЫ К БИОГРАФИИ ЯКУБА МАЛИНОВСКОГО

Якуб Малиновски родился 1 сентября 1808 г. в Варшаве, где он окончил гимназию, а затем получил высшее образование по строительству и геодезии. В начале ноябрьского восстания 1830 г. он поступил в польскую армию, но после разгрома восстания был вынужден покинуть родину и всю свою остальную жизнь провел во Франции. Находясь в эмиграции Малиновски посвятил себя педагогической и научной деятельности. Он был преподавателем английского и немецкого языков, а также математики во французских школах в Дижоне, Семюре, Маконе, Але и Кагоре. Круг его научных интересов был очень широкий. Он занимался вопросами языковедения, химии, истории и естествоведения. Его статьи печатались во многих журналах и бюллетенях научных обществ. Малиновски написал также много научных трудов, вышедших в виде книг и брошюр. В своих исторических работах Малиновски, на

основании материалов французских архивов, освещал дружеские многовековые связи между польским и французским народами. Ценным, но не опубликованным его трудом является библиография польской эмиграции, снабженная кратким очерком истории эмиграции. Кроме того, Малиновски активно участвовал в организации научной жизни в тех городах, в которых ему довелось жить и работать. Он был одним из организаторов польского научного общества в Дижоне и французских научных обществ в Семюре, Але и Кагоре, состоял членом Польского литературного общества в Париже, Краковского научного общества и Академии наук в Тулузе. В 1884 г. французское правительство наградило его академическими пальмами (*les palmes d'officier d'Academie*). Наряду с научной деятельностью Малиновски занимался литературным творчеством — писал стихи, комедии, романы, а также публицистикой. В своих статьях он информировал французскую общественность о положении в Польше того времени, о преследовании поляков царским властям, знакомил с историей Польши. Малиновски умер в Кагоре в 1897 г.

Дневник Якуба Малиновского был подготовлен к печати по микрофильму. Рукопись дневника находится в Польской библиотеке в Париже, куда его определил сам автор. В качестве дополнения к дневнику был составлен перечень изданных трудов Малиновского.

MATERIALS TO THE BIOGRAPHY OF JAKUB MALINOWSKI

Jakub Malinowski was born on 1 September 1808 in Warsaw, where he completed his secondary education and also higher studies in architecture and surveying. On the outbreak of the November Uprising of 1830, he joined the Polish Army. The defeat of the Uprising forced him to go into exile, and he spent the rest of his life in France, where he devoted himself to teaching and scientific work. He taught English and German, as well as mathematics, at French schools in Dijon, Semur, Mâcon, Alès and Cahors. His scientific interests were most diverse, extending to linguistics, chemistry, natural science and history. His articles appeared in many local journals and in bulletins of scientific societies. He also published a great number of books and pamphlets. In his historical writings, he based himself on materials from French archives and studied the historical links between the French and the Polish nations. One of his valuable works, never printed, consists of a bibliography of the Polish emigration; it is preceded by a short outline of the history of the emigration. Malinowski also put much effort into the organization of scientific activities in his successive places of residence. He was co-founder of the Polish scientific society in Dijon and of French societies at Semur, Alès and Cahors. He was member of the Polish Literary Society in Paris, the Cracow Scientific Society and the Academy of Science in Toulouse. In 1884, he received „*les palmes d'officier d'Académie*“ from the French Government. In addition to his scientific researches, he was also active in the realm of literature; his output included poems, comedies and novels. He wrote newspaper articles as well, informing his French readers about the situation in Poland and the Russian policies of persecution and acquainting them with Polish history. He died at Cahors in 1897.

The Memoirs of Jakub Malinowski have been prepared for print on the basis of a microfilm. The manuscript is at the Polish Library in Paris, where it was deposited by the author himself. An appendix to the Memoirs contains a list of the published works of Malinowski.